

Za jakých podmínek smí lékař ukončit péči o pacienta?

Pacienti někdy umějí svým chováním lékařům způsobovat nemalé potíže. Mají lékaři k dispozici zákonem garantované prostředky, kterými se proti takovému chování mohou bránit? A za jakých podmínek mohou lékaři v souladu se zákonem péči o pacienta ukončit? Na tyto otázky se zaměříme v dnešním článku. Podíváme se, jak tuto problematiku upravuje zákon, a ukážeme si také nedávné rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, který se touto problematikou zabýval.

Důvody, na jejichž základě může poskytovatel zdravotních služeb (dále jen „**poskytovatel**“) přistoupit k ukončení péče, jsou taxativně stanoveny v § 48 odst. 2 zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „**zákon o zdravotních službách**“). Zákon o zdravotních službách určuje, že poskytovatel může ukončit péči o pacienta pouze v případě, že:

1. prokazatelně předá pacienta s jeho souhlasem do péče jiného poskytovatele,
2. pominou důvody pro poskytování zdravotních služeb,
3. pacient vysloví nesouhlas s poskytováním veškerých zdravotních služeb,
4. pacient závažným způsobem omezuje práva ostatních pacientů, úmyslně a soustavně nedodrжуje navržený individuální léčebný postup, pokud s poskytováním zdravotních služeb vyslovil souhlas, nebo se neřídí vnitřním řádem a jeho chování není způsobeno zdravotním stavem,
5. přestal poskytovat součinnost nezbytnou pro další poskytování zdravotních služeb; to neplatí,

jestliže neposkytování součinnosti souvisí se zdravotním stavem pacienta.

K bodu b) je třeba poznamenat, že se nevztahuje na tzv. registrující poskytovatele, kterými zákon o zdravotních službách rozumí poskytovatele ambulantní péče v oboru všeobecné praktické lékařství, v oboru praktické lékařství pro děti a dorost, v oboru zubní lékařství nebo v oboru gynekologie a porodnictví, který přijal pacienta do péče za účelem poskytnutí primární ambulantní péče. K bodu d) a e) je pak třeba dodat, že poskytovatel nesmí ukončit péči o pacienta z těchto důvodů, pokud jde o pacienta, kterému je třeba poskytnout neodkladnou péči, jde-li o porod nebo jde-li o zdravotní služby, které jsou nezbytné z hlediska ochrany veřejného zdraví nebo ochrany zdraví při práci, anebo také jde-li o krizové situace nebo výkon ochranného léčení nařízeného soudem. Pro všechny uvedené důvody pak platí, že ukončením péče nesmí dojít k bezprostřednímu ohrožení života nebo vážnému poškození zdraví pacienta. Pro usnadnění ukončení péče o nevhodně se chovajícího pacienta je důležité zakotvit do vnitřního řádu zdravotnického zařízení zákaz agresivního či vulgárního chování k lékaři, a to především ve světle nedávného rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 3. června 2024, sp. zn. 5 As 155/2023 - 37, v němž soud jednoznačně podpořil právo lékaře ukončit péči o pacienta pro nerespektování vnitřního řádu.

Soud se v daném případě zabýval postupem poskytovatele zdravotních služeb (ambulantní zdravotní péče), který ukončil poskytování zdravotních služeb pacientovi pro porušování vnitřního řádu, kterého se pacient dopouštěl psaním urážlivých e-mailů poskytovateli a také verbálními a agresivními urážkami lékařky poskytovatele v průběhu vyšetření. Zprávu o ukončení péče pacient odmítl podepsat a převzít, jen aby se následně dostavil k lékařce poskytovatele a dožadoval se dalšího vyšetření kvůli banálnímu problému - škrábání v krku. Lékařka poskytovatele pacienta odmítla ošetřit, a to s odvoláním na ukončení péče a „odregistrování“ pacienta od zdravotní pojišťovny. Soud ve svém rozhodnutí nejprve stvrdil výklad zákona o zdravotních službách, který dává možnost vytvářet vnitřní řády i poskytovatelům ambulantní zdravotní péče. Konkrétně soud v rozhodnutí poukázal na to, že neexistuje rozumný důvod, proč by poskytovatel lůžkové nebo jednodenní péče tuto možnost ukončení péče o pacienta mít měl, zatímco poskytovatel ambulantní zdravotní péče nikoliv. Soud také zdůraznil smluvní povahu vztahu poskytovatele a pacienta (smlouva o péči o zdraví dle občanského zákoníku) a připomněl, že pacient má právo svobodné volby poskytovatele, zatímco poskytovatel může odmítnout pacienta pouze ze zákonem stanovených důvodů. Pro zachování principu rovnosti stran musí být poskytovateli dána možnost, jak smluvní vztah ukončit a chránit se prostřednictvím vnitřního řádu před pacienty, kteří poskytovatele nerespektují, nedodržují jeho pokyny, narušují poskytování péče a chovají se hrubě a vulgárně. Protože zákon o zdravotních službách neobsahuje definici vulgárního a urážlivého chování, právě vnitřní řád má sloužit jako nástroj pro stanovení mantinelů možného fyzického a verbálního projevu pacienta a jeho porušení může za určitých podmínek vést k ukončení péče o pacienta. Stejně jako žádný pacient nemůže být nucen k podstoupení lékařského výkonu a je vyžadován jeho informovaný souhlas, tak ani poskytovatel zdravotních služeb nemůže být nucen k poskytování zdravotní péče pacientovi, který se chová hrubě, vulgárně, uráží jej či napadá, za předpokladu, že v souladu s § 48 odst. 2 in fine zákona o zdravotních službách ukončením péče nedojde k bezprostřednímu ohrožení života nebo vážnému poškození zdraví pacienta. Soud také došel k závěru, že se poskytovatel nezachoval protiprávně, když odmítl totožného pacienta znovu přijmout do péče a o tomto odmítnutí nevyhotovil písemnou zprávu. V dané situaci již nešlo o svobodnou volbu poskytovatele zdravotní péče ze strany pacienta, jelikož ten si byl vědom

toho, že došlo k jeho „odregistraci“ z důvodů nevhodného chování. Pokud zákon připouští možnost péči o pacienta ukončit, tak postrádá logiku, aby byl poskytovatel povinen stejného pacienta obratem opětovně přijmout.

Dle rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 27. září 2023, sp. zn. 25 Cdo 517/2022 pak platí, že informace o verbálně agresivním chování mohou být součástí zdravotnické dokumentace pacienta, neboť je opodstatněné, aby v ní byly zaznamenávány vedle informací o anamnéze a diagnóze i informace o vzájemné komunikaci poskytovatele zdravotní péče s pacientem, záznamy o poučeních poskytnutých pacientovi, informace o dotazech pacienta či jeho dalších sděleních, která by mohla mít vliv na poskytování zdravotní péče a následně i na vývoj jeho zdravotního stavu. Chování pacienta, způsob jeho komunikace (verbální i neverbální), reakce na vnější podněty apod. jsou i výrazem jeho duševního stavu a v tomto smyslu i relevantními informacemi o zdravotním stavu, které bezpochyby do zdravotní dokumentace patří.

Lze tedy uzavřít, že se vyplatí věnovat náležitou pozornost pečlivé přípravě vnitřního řádu zdravotnického zařízení a také řádně zaznamenávat informace o chování pacienta a o komunikaci s ním.

To se mi líbí Budte první, komu se to líbí.

© | Powered by [Pears Health Cyber Europe, s.r.o.](#), All Rights Reserved.

Všechna práva vyhrazena. Tyto stránky jsou určeny výhradně pro odbornou lékařskou veřejnost. Jakékoliv užití obsahu včetně převzetí, šíření či dalšího zpřístupňování článků a fotografií je bez souhlasu Pears Health Cyber Europe, s.r.o. zakázáno.

odběru novinek

ISSN 2336-4009